Kimmo Kiiski ja Veera Kojo
Konserniosasto

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta (TuV@eduskunta.fi)

Viite: VNS 7/2025 vp Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa – Strateginen toimintaympäristöanalyysi sekä skenaarioita vuoteen 2045; tulevaisuusvaliokunnan lisäselvityspyyntö 18.2.2026

Tulevaisuusajattelun juurruttaminen päätöksentekoon liikenne- ja viestintäministeriössä

Tulevaisuusvaliokunta on 18.2.2026 pyytänyt lisäselvitystä eduskunnan ponsien käsittelystä ministeriössä. Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM) esittää seuraavan lisäselvityksen, joka täydentää ministeriön 11.2.2026 antamaa asiantuntijalausuntoa.

Mikä on prosessi, jolla varmistetaan, että eduskunnan ponnet käsitellään ja otetaan huomioon?

Valtioneuvoston kanslia (VNK) esittelee lisäselvityksessään ponsien käsittelyn yleistä prosessia valtioneuvostossa Valtioneuvoston esittelijän käsikirjan (Valtioneuvoston julkaisuja 2024:9) ja hallituksen vuosikertomuksen valmistelun pohjalta. VNK:n lisäselvityksessä esitellään myös tulevaisuusselontekoa koskevien ponsien käsittelyä. Näiden osalta LVM viittaakin VNK:n lisäselvitykseen ja keskittyy alla olevassa selvityksessä LVM:n sisäiseen prosessiin.

Yksittäisen lausuman käsittely ja huomioon ottaminen LVM:ssä

Yksittäisen lausuman (ns. ponsi) käsittely ministeriössä riippuu lausuman sisällöstä, koska lausumia on erilaisia ja niiden toimeenpano on erilaista. Esimerkiksi jos eduskunnan ponsi edellyttää ministeriöltä lainvalmistelutoimia, ministeriö sisällyttää lainvalmisteluhankkeen lainsäädäntösuunnitelmaansa. Suunnitelma päivitetään valtioneuvostotasolla kaksi kertaa vuodessa. Liikenne- ja viestintäministeriön seuraa oman lainsäädäntönsä etenemistä huolellisesti.

Jos ponsi sisältää esimerkiksi tarpeen arvioida eduskunnan hyväksymän lain vaikutuksia sen voimaantulon jälkeen, LVM:ssä tällainen ponsi pääsääntöisesti käynnistää jälkiarviointihankkeen, joka sisällytetään ministeriön jälkiarviointisuunnitelmaan. Suunnitelmaan sisältyvien jälkiarviointihankkeiden toimeenpanoa seurataan kaksi kertaa vuodessa kansliapäällikön johtamassa säädösvalmistelun arviointikokouksessa.

Muusta kuin lainsäädäntöön liittyvästä ponnesta voi mainita esimerkkinä LVM:lle osoitetun ponnen, joka edellyttää, että ministeriö toimittaa vuosittain eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle selvityksen vahvan sähköisen tunnistamisen markkinasta ja tarjonnasta kerätystä tiedosta ja arvion hintasääntelyn jatkamisen tarpeellisuudesta. Näiltä osin ministeriö

toteuttaa vuosittain markkinatietokyselyn ja raportoi kyselyn tulokset liikenne- ja viestintävaliokunnalle.

Hallituksen vuosikertomuksen valmistelu LVM:ssä

VNK koordinoi hallituksen vuosikertomuksen valmistelua, ja LVM toimittaa LVM:n hallinnonalaa koskevat osuudet VNK:lle annetussa määräajassa VNK:n ohjeiden mukaisesti. Tämä kattaa myös selvityksen siitä, mitä toimenpideitä LVM:ssä on tehty ministeriön vastuulle kuuluvien eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta kuluneen vuoden aikana.

LVM:ssä hallituksen vuosikertomuksen valmistelun yleinen koordinaatio kuuluu konserniosaston strategia- ja ohjausyksikölle, mutta eduskunnan lausumiin annettavat vastaukset koordinoi lainsäädäntöjohtaja, joka on sijoitettu konserniosaston tietopohja- ja kehittämisyksikköön.

Lainsäädäntöjohtaja pyytää eri osastoilta selvityksen toimenpiteistä, joita ministeriössä on tehty lausumien ja kannanottojen johdosta kuluneen vuoden aikana, ja kokoaa vastaukset yhteen asiakirjaan. Tämän jälkeen vastaukset käsitellään osastojen johtoryhmissä, virkajohtoryhmässä ja ministeriön johtoryhmässä ennen toimittamista VNK:lle. Näin varmistetaan osastojen välinen koordinaatio ja virkajohdon ja poliittisen johdon hyväksyntä vastauksille.

Tulevaisuusselontekoon liittyvien ponsien käsittely LVM:ssä

Esittelevänä ministeriönä VNK koordinoi tulevaisuusselontekoa koskevien vastausten valmistelua hallituksen vuosikertomukseen. Edelliseen tulevaisuusselontekoon (VNS 16/2022 vp) liittyvässä eduskunnan kirjelmässä (EK 82/2022 vp) LVM:n vastuisiin liittyvä kannanotto on erityisesti seuraava:

> *”Uudistaa tieto- ja teknologiapolitiikan poikkihallinnollista johtamista ja ilmiöpohjaista politiikkajohdonmukaisuutta niin, että varmistetaan uuden teknologian mahdollisuuksien hyödyntäminen työn tuottavuuden kasvattamiseksi, vihreän siirtymän ja sen mahdollistaman kestävän kasvun edistämiseksi sekä ihmislähtöisten teknologiapalveluiden, kuten tukiälyn, kehittämiseksi.”*

Kyseisen kannanoton osalta LVM on vuosittain toimittanut omalta osaltaan vastauksen tehdyistä toimenpiteistä VNK:lle lisättäväksi hallituksen vuosikertomukseen.